

Rutin-OKT

Oktató, Továbbképző és Szolgáltató Kft.

Cím: 2500 Esztergom, Kossuth Lajos út 40.
Telefon: 33/500-510
E-mail: rutin@rutinoktatoi.hu
Web: <http://rutinoktatoi.hu/>
Facebook: @rutinkft

4121 EMELŐ ASZTAL ÉS FELRAKÓGÉP SZAKIRÁNYÚ GÉPSPECIFIKUS ISMERE- TEK – SZGI4121

Alkotó szerkesztő:

Bogácsi Attila közgazdasági szakokleveles gépész-mérnök tanár

2022.06.

1. Mit nevezünk emelőgéppnek? Csoportosítsa az emelőgépeket! Beszéljen jellemzőikről! Milyen munkák végezhetők el a különféle emelőgépekkel?

Emelőgép fogalma

Szakaszos üzemű gépi vagy kézi (emberi erő) meghajtású szerkezet vagy berendezés, ami közvetlenül vagy segédeszközzel terhet emelni vagy süllyeszteni képes, azt a kiindulási helyzetéből az érkezési helyére továbbítja.

Emelőgépek csoportosítása

Az emelőgépeket csoportosíthatjuk mozgási viszonyaik, hajtásuk és az alkalmazott tehermegfogó eszközök és kezelhetőség szerint.

Emelőgépek csoportosítása mozgási viszonyaik szerint

- Csak függőleges emeléseket végző emelő-berendezések, (csavarorsós emelők, a fogasrudas, fogaslécés emelők).
- Azokat a berendezéseket melyek az emelésen túl képesek egy további egyenes vagy görbe vízszintes pálya mentén haladó mozgást végezni, (futómacskák).
- Azokat a berendezéseket, melyek az emelésen túl képesek két további egymástól eltérő irányú vízszintes pálya mentén haladó mozgást végezni (daruknak).

Emelőgépek csoportosítása meghajtásuk szerint

Kézi meghajtás. (csavarorsós emelők, kézi hajtású csavarkerekes, vagy csigakerekes láncos emelők).

A gépi hajtású emelőgépek:

- belsőégésű motoros,
- villamosmotoros,
- hidraulikus,
- pneumatikus hajtások.

Emelőgépek csoportosítása az alkalmazott teher megfogó eszközök szerint

Az emelőgépek, de elsősorban a daruk az alkalmazott anyagmegfogó eszközeik szerint is csoportosíthatók. Ezek alapján a következő darucsoportosítás lehetséges:

- Horogüzemű daru,
- Markolós daru,
- Mágneses daru,
- Konténer daru, tehermegfogó eszköze alkalmas szabványos konténerek megfogására, átrakására.

1. melléklet az 54/2021. (XI. 5.) ITM rendelethez

Gépkezelői jogosítvány alapján kezelhető gépek

A	B	C	D
4	Emelő- és rakodógépek (kivéve targonca)		
41		Emelőszervezetek	
4111			Járműemelő
4121			Emelő asztal és felrakógép
4141			Parkoló emelő
4191			Szintkülönbség kiegyenlítő
42		Személyemelők és szerelőállványok	
4211			Ollós emelőállvány
4213			Gépjármű emelő-hátfalak
4221			Mobil szerelő állvány
4223			Mobil szerelő kosár
4224			Hidraulikus szerelőkosaras gépjármű és utánfutó
4225			Hídvizsgáló
4226			Építési személy- és teherfelvonók
4227			Függesztett rendszerű, mozgó munkahíd
4228			Emelőállvány, oszlopos kúszó munkaállvány
43		Járműves emelőszervezetek, berendezések	
4329			Reptéri catering jármű
4374			Konténer emelő
44		Járműves daruk	
4411			Autódaru
4412			Emelve szállító gépjárművek
4431			Lánc talpas daru
4451			Járműre szerelt daru
43		Toronydaruk és kötőtpályás daruk	
4341			Toronydaru
4351			Árbócdaru
4371			Bakdaru
4372			Forgódaru

4391			Födémdaru
4361			Híddaru, futódaru
4362			Portáldaru
4373			Ablakdaru
4375			Konzoldaru

Emelőgépekkel végezhető munkák

Az emelőgépet csak a használati utasításban meghatározott módon és célra szabad használni. Az emelőgépek teher és személy vagy mindkettő emelésére készültek.

2. Mire használhatók az emelőasztalok és felrakógépek? Beszéljen a működésükről és működtetésükről!

Az emelőasztalok és felrakógépek alkalmazása

Az emelőasztalok alkalmazása

Magasban végzett munkafeladatoknál alkalmazzák.

Emelőasztal

A legszélesebb körben elterjedt emelőasztal az egyollós emelőasztal. Sokféle munkakörnyezetben, sokféle módon használnak ilyeneket. Telepíthetők közvetlenül a padlóra, vagy akár aknába, hogy az asztallap a padló síkjába kerüljön.

Csoportosítása

Kivitel szerint

- Egyollós emelőasztal,
- Duplaollós emelőasztal,
- Alacsony emelőasztal,
- Függőleges emelőlap,

Mozgathatóság szerint

- Fix, vagy kézi vagy,
- Mobil vagy motoros,

Kiegészítők

- Emelőasztal alsó kerettel és kerekkel,
- Emelőasztal teherautóvázsal,
- Emelőasztal forgóasztallal,
- Vezérlőpedál,
- Kézi vezérlő,
- Horganyzott emelőasztal,
- Korlát és ajtó,
- Harmonika,
- Fém védőfüggöny,
- Csúszásbiztos felszín,
- Automatikus leállítás fotocellás vezérlése,
- Emelőasztal billenőlappal,
- Emelőasztal forgóasztallal és billenőlappal,
- Emelőasztal 90°-ig állítható kézi forgóasztallal,
- Végálláskapcsoló,
- 12/24 V akkumulátoros meghajtás,
- 220 V, 1 fázis, 50 Hz,

Emelőasztalok működése és működtetése

Vezérlése történhet:

- Vezérlőpedállal,
- Kézi vezérlővel,

A felrakógépek alkalmazása

A raktári felrakógép olyan haladó és emelőmű, amely raktári állvány kézi vagy gépi kiszolgálására alkalmas, a be; ill. kitárolási folyamat teherfelvevő szerkezet vagy kiszolgáló személy segítségével történik. A magasraktárakban az anyagok állványrendszerekbe való be, illetve kitárolását gyors mozgású, általában teljesen automatizált felrakógépek végzik, amelyek emelési magassága esetenként elérheti az 50 m-t, az emelt teher tömege pedig az 5000 kg-ot.

A felrakógépek működése és működtetése, szerkezeti kialakítása

- Az állványok közötti közlekedő folyosóban lévő sín pályán egyidejű haladó és emelőmozgással közelítik meg a kívánt tároló helyet.
- A sín pálya leggyakrabban a padló szerkezethez rögzített.
- Részei:

- Emelőoszlop (a különböző szerkezeti elemek összefogása, emelőszán vezetése, a rendszer megtámasztása, tartása).
- Emelőmű (emelőkeret és fülke függőleges irányú mozgatása).
- Haladómű (a daru futómacskájához hasonló a szerkezete).
- Emelő-kocsi és vezetőfülke (tehermegfogó szerkezet összefogása és együttes továbbítása, gépkezelő tartózkodási helye).
- Tehermegfogó szerkezet (teleszkópos villa, másképp működik, mint a targoncáé).
- Elektromos meghajtásúak a gépek.
- Lehet: kézi vezérlésű, félautomata, automata.

3. Mutassa be az emelőasztalok és felrakógépek szerkezeti felépítését, részeit!

Az emelőasztalok szerkezeti felépítése, részei

Emelőasztal,

Ollós szerkezet, amely lehet:

- Egyollós,
- Duplaollós,

Hidraulikus berendezés a munkahengerrel, dugattyúval,

Elektromos berendezés: 12/24 V akkumulátor, akkumulátoros meghajtás esetén,

A felrakógépek szerkezeti felépítését, részei

Szerkezeti kialakítás

- Az állványok közötti közlekedő folyosóban lévő sín pályán egyidejű haladó és emelőmozgással közelítik meg a kívánt tároló helyet.
- A sín pálya leggyakrabban a padló szerkezethez rögzített.
- Részei:
  - Emelőoszlop (a különböző szerkezeti elemek összefogása, emelőszán vezetése, a rendszer megtámasztása, tartása).
  - Emelőmű (emelőkeret és fülke függőleges irányú mozgatása).
  - Haladómű (a daru futómacskájához hasonló a szerkezete).
  - Emelő-kocsi és vezetőfülke (tehermegfogó szerkezet összefogása és együttes továbbítása, gépkezelő tartózkodási helye).
  - Tehermegfogó szerkezet (teleszkópos villa, másképp működik, mint a targoncáé).
- Elektromos meghajtásúak a gépek.
- Lehet: kézi vezérlésű, félautomata, automata.

A felrakógép acélszerkezete két alapvető részből áll, az oszlopból és a kerékszekrényből.

Az oszlop általában szekrényes, ritkább esetben rácsos szerkezetű és elsődleges feladata az emelt terhekből származó igénybevételek felvétele és az emelőkocsi megvezetése. Magasságára tekintettel több szekcióból szokás elkészíteni, ez költséghatékonyabb eljárást eredményez.

A szerkezet haladó mozgásáért fellelős szerkezeti elem a kerékszekrény, csatlakozási pontjainál adódik át a terhelés az oszlopról a kerékszekrényre és onnan a sínekre.

A kerékszekrény sínen való futását egy hajtott, ill. egy szabadonfutó kerék biztosítja, az egész gép megvezetését vezető görgők végzik. Szerkezeti kapcsolatuk általában csavar, ill. hegesztett kötés.

4. Beszéljen az emelőasztalokkal és felrakógépekkel végzett munkálatok veszélyeiről, hogyan lehet biztonságosabbá tenni ezeket a műveleteket?

Emelőasztalokkal végzett munkálatok veszélyei

A dolgozók megcsúszásának, leesés elleni védelem biztosítása:

- Korlát és ajtó,
- Harmonika,
- Fém védőfüggöny,
- Csúszásbiztos felszín,

Felrakógépekkel végzett munkálatok veszélyei

Pszichológiai szempontból csak az alkalmas, aki:

- A magasban tartózkodást félelem és mélységiszony nélkül elviseli.
- Vészhelyzet esetén a fülkét biztonságosan el tudja hagyni.
- Elviseli a tartós egyedüllétet.
- Reflexei a tartós, monoton munka során nem csökkennek.
- Dinamikus igénybevételt (a gépből adódóan) jól elviseli.

A felrakógép műszaki állapota: naponta legalább egyszer ellenőrizni kell a fékek, figyelmeztető készülékek, végállás-kapcsolók helyes működését. Ha hibát észlel, azonnal jelenteni kell. A javítást a szakembernek meg kell kezdeni, addig nem szabad dolgozni a géppel.

Felrakógépek esetén

Kezelő

- 18 év feletti.
- Orvosi vizsgálaton erre alkalmasnak minősítették.
- A gép kezelésére jogosító vizsgával rendelkezik.
- Az üzemeltető vagy meghatalmazott képviselője erre írásban felhatalmazta.
- Pszichológiai szempontból csak az alkalmas, aki:
  - A magasban tartózkodást félelem és mélységiszony nélkül elviseli.
  - Vészhelyzet esetén a fülkét biztonságosan el tudja hagyni.
  - Elviseli a tartós egyedüllétet.
  - Reflexei a tartós, monoton munka során nem csökkennek.
  - Dinamikus igénybevételt (a gépből adódóan) jól elviseli.

Műszakonkénti ellenőrzések

- A kezelőnek naponta legalább egyszer ellenőriznie kell a fékek, figyelmeztető készülékek, végállás-kapcsolók helyes működését.
- Ha hibát észlel, azonnal javítani kell, addig nem szabad dolgozni.
- Az összes hibát azonnal jelenteni kell.

Időszakos ellenőrzések és vizsgálatok

- A gépek üzemelési biztonságát a gépkönyv szerint legalább évente egyszer, valamint nagyobb javításokat követően ellenőrizni kell.
- Az ellenőrzést az előírások szerinti személy végezheti.
- Az ellenőrzés magában foglalja:
  - Szerkezeti elemek és a gép szemrevételezéses vizsgálata.
  - Működés vizsgálat névleges és kiegészítő terheléssel.
  - Összes biztonsági berendezés teljességének és helyes működésének ellenőrzése.
- Az összes vizsgálat eredményéről írásbeli nyilvántartást kell vezetni.
- Az önmentő készülék mentő-kötelét félévente kell felülvizsgálni és nyilatkozni kell a használhatóságáról.

További (általános) feltételek

- Állványfolyosóba való behajtás előtt meg kell győződni arról, hogy senki sincs ott és egyéb akadályok sincsenek.
- Üzem közben az állványfolyosókban senki sem tartózkodhat.
- A gép ürszelvényét feltétlenül szabadon kell hagyni.
- Betároláskor és kirakáskor csak a kijelölt helyről vehet fel és adhat le rakományt.
- A géppel csak ellenőrzött rakományok tárolható be ((tömeg, méret stb.).
- Tároló állványok és fel-, lerakó asztalok csak a megengedett tehermagasságig emelhetők.
- A kezelői munkahelyeken a kezelőn kívül üzem közben más nem tartózkodhat.
- Munkaközi szünetekkor a főkapcsolót ki kell kapcsolni és le kell zárni.
- A munka befejezésekor a parkolóhelyre kell beállni, az indítókulcsot a kijelölt helyre le kell adni, gépnaplót ki kell tölteni.
- Veszély, meghibásodás esetén a gépet azonnal le kell állítani.
- A kezelőnek évente legalább egyszer gyakorolni kell a vészhelyzeti teendőket.

Karbantartás

- Szabályos időközönként el kell végezni.
- Arra alkalmas és képzett személynek kell végeznie.
- A munkát biztonságos helyen kell elvégezni.
- A feltárt hibákat azonnal ki kell javítani.

Egyéni és csoportos védőeszközök használata

Egyéni védőeszközök:

Minden olyan eszköz, amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, illetve a technológiából eredő kockázatokat, az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse.

- Fejvédő eszközök,
- Arcvédő eszközök,
- Védőszemüveg,
- Védőkesztyűk,
- Munkacipők,

Csoportos védelmet biztosító eszközök

- Védőkorlátok,
- A munkaterület védőszalaggal való jelzése,